

Gwynne Edwards, *El teatre de García Lorca*

Molts dels aspectes que trobem a *El públic* ja són presents en aquelles escenes de confusió, transformació, violència, dolor i angoixa que trobem, en particular, als quadres de dos pintors, Hieronymus Bosch i Francisco de Goya, les obres dels quals Lorca coneixia perfectament. [...] Les pel·lícules dels anys vint i trenta també van influir sobre l'autor granadí. [...] En el seu poema «surrealista» *Poeta en Nueva York*, hi ha fragments que recorden molt les imatges sorprenents i plenes d'incoherència de les pel·lícules de Buñuel —un gos coix fumant o un ocell amb crosses. Seria precisament a Nova York on Lorca, inspirat per *Un chien andalou* de Buñuel, escriuria un guió de cinema en què, al llarg de setanta-vuit escenes, desfilen davant dels nostres ulls unes imatges de violència i crueltat extrema; una mà esprement un peix, un fons que es converteix en un òrgan sexual masculí i després en una boca que crida, tot això en una continuada seqüència de transformacions que desafien totes les lleis físiques i que vénen a dir-nos que les coses i les persones mai són el que semblen ser. [...] Si en la creació d'*El públic* la influència de pintors antics i moderns hi té un paper important, de la mateixa importància és l'impacte del cinema amb les seves tècniques noves i sorprenents. En aquella capacitat del cinema d'expressar visualment les emocions més fortes i complexes, Lorca va descobrir-hi una autèntica font d'inspiració. [...]

A la descripció de l'estrany decorat del Quadre primer ja ens trobem amb un dels temes principals de l'obra. [...] Aquesta juxtaposició de la mà coberta de carn i les plaques de radiografia deixant entreveure els ossos sota la carn, ens suggereix vivament la intenció de l'obra de descobrir la veritat que s'amaga sota les aparences i façanes. L'ambientació de l'habitació, que després es torna a repetir de manera gairebé idèntica a l'escena final, ens dóna la idea d'enclaustrament, de presó sense sortida, i el predomini del blau ens parla de la proximitat de la mort, veritat última. D'aquesta manera visual, audaç i concisa, Lorca ens anuncia els motius principals de l'obra.

El públic

L'aparició a escena de quatre cavalls blancs és, en part, un sorprenent recurs dramàtic de tipus surrealista, però pel que fa al seu significat desenvolupa una idea que ja apareix al decorat. Els cavalls, que simbolitzen tal com ho fan normalment als textos de Lorca la realitat de la passió, són un signe inequívoc de les coses, de la veritat de la passió. Com a contrast, el Director, partidari del teatre a l'aire lliure, un tipus de teatre que només es preocupa de presentar l'aparença agradable de les coses, refusa tot allò que els cavalls representen i els aparta, malhumorat, de la seva presència.

A aquesta confrontació del Director amb els cavalls, succeeix la confrontació amb tres homes «vestits de frac exactament iguals. Duen barbes negres». La relació entre cavalls i homes es dona de seguida, en primer lloc, per les paraules de presentació que en ambdós casos són les mateixes. [...] Però a més, els homes, fent-se ressò dels cavalls, esmenten el teatre a l'aire lliure. [...] Entre un home i un altre home no hi ha cap diferència, ja que la naturalesa de les passions és en tots nosaltres la mateixa. Entre els homes i els cavalls, o entre el món humà i el natural, les diferències són de forma i aparença més que no pas de substància; despullades de totes les seves ficcions, les forces que actuen en l'home, en el cor mateix del seu ésser, són les mateixes que operen en la naturalesa.

La trobada entre el Director i els tres homes és, en la seva primera part, una animada discussió sobre la naturalesa del Teatre, i en la seva segona meitat la dramatització d'aquest tema. Amb la denúncia del teatre purament artificial, cohibit per les exigències del gust i la moralitat pública, els tres homes, donant veu a les opinions de Lorca sobre el teatre espanyol de la seva època, defensen, en canvi, una forma de teatre que presenti la veritat al públic, desproveïda de totes les capes de carn per tal que es pugui veure l'esquelet que hi ha a sota d'allò visible. [...] Però en la mesura que aquests personatges, com a homes, són iguals entre si i iguals a nosaltres, la seva exploració es converteix en la nostra. A l'inici de l'escena, els tres homes —el públic— han estat convidats a passar al camerino del Director. Ells tres són el públic que ha vist la representació de *Romeo i Julieta*, a càrrec del Director. Ara, d'una manera que s'anticipa a moltes obres importants que vindrien després, participaran en el seu propi drama, seran actors i públic alhora, mentre nosaltres,

El públic

observadors d'aquesta nova acció que té lloc a escena, ens convertirem en testimonis de la nostra pròpia nuesa, personificada en ells. [...] L'aparició del paravent —una mena d'aparell de rajos X portàtil, a través del qual passaran els personatges per sortir transformats en el seu veritable aspecte— marca l'inici d'una sèrie de sorprenents descobriments que duen a terme aquest despullament de tota aparença, anunciat a l'inici de l'obra. Entre els tres homes, a pesar d'un convencionalisme inicial, es va revelant gradualment una íntima relació homosexual. El Director, en un intent d'amagar la seva homosexualitat, invoca Elena, arquetipus de la dona, però és obligat per l'Home 2 i l'Home 3 a descobrir-se tal com és. [...] Al seu torn, l'agressivitat de l'Home 1 desapareix davant la presència d'Enrique, aquell jove amant, fred i distant, que domina el seu estimat Gonzalo. Però també l'Home 2, quan deixa al descobert el Director, es descobreix a si mateix com un homosexual efeminat. [...] L'Home 3, com el director, proclama a Elena el seu amor per la dona, però és denunciat per aquesta com un homosexual sàdic que també ha estat amant del Director. [...] A través de les seves protestes i negant la veritat, es veu com tots els personatges, d'una manera conscient o inconscient, miren d'ocultar el seu ésser en diferents aparences. Els tres homes, i amb ells el Director, en aquesta recerca d'un tipus de teatre que descobreixi les veritats que molesten i analitzi els problemes espinosos, s'han convertit en els personatges actors del seu propi drama, testimonis de la veritat descoberta sobre ells mateixos. En certa manera podríem dir que són el seu propi públic, mentre nosaltres, com a formes d'aquests personatges, igual que ells ho són de nosaltres mateixos, ens convertim en públic tant de la seva veritat descoberta com de la nostra, en una obra que en alguns recursos ens fa pensar en Pirandello i que aconsegueix l'efecte de disminuir les distàncies entre actors i públic.